

AMBITIEDOCUMENT OMGEVINGSWET

Gemeente
UITGEEST

Inhoud

1. Inleiding
2. **Ambitie & invoeringsstrategie**
 - 2.1 Ambitie
 - 2.2 Invoeringsstrategie
3. **Gezamenlijke aanpak vanuit lokale kleur**

Bijlagen

1. Wat is de Omgevingswet?
2. Resultaten impactanalyse
3. Verklarende woordenlijst

Versie: 1
Datum: 5 november 2018
Opgesteld door: Programmteam Omgevingswet
Contactpersoon: Annemieke Slokker

1. Inleiding

De Omgevingswet

Eén samenhangende wet over de fysieke leefomgeving

... die ontwikkeling stimuleert

... die de kwaliteit van de leefomgeving waarborgt

De gemeenten Bergen, Uitgeest, Castricum en Heiloo bereiden zich voor op de komst van de Omgevingswet. Naar verwachting treedt de Omgevingswet op 1 januari 2021 in werking.

Eenvoudiger, beter, sneller

Het huidige omgevingsrecht is complex, versnipperd, onoverzichtelijk en doet weinig recht aan lokale verschillen. Deze spelregels passen niet meer bij de huidige praktijk en de toekomstige opgaven in de fysieke leefomgeving. De Omgevingswet gaat er voor zorgen dat het eenvoudiger, duidelijker, beter en sneller gaat. Inwoners en ondernemers krijgen meer ruimte voor hun eigen initiatieven, gemeenten krijgen meer mogelijkheden om lokale afwegingen te maken en alle betrokkenen, van inwoners tot raadsleden, beschikken over dezelfde informatie.

Samenwerken, participatie en integraal werken

Met de Omgevingswet komen alle onderwerpen uit de fysieke leefomgeving bij elkaar. Thema's als gezondheid en veiligheid, maar ook geluid, natuur en water, maken integraal onderdeel uit van visies en beleid. Bij de Omgevingswet horen nieuwe instrumenten en verregaande digitalisering. De wet biedt een nieuw kader waarbinnen de ruimte ontstaat om lokale afwegingen te maken. Hoe we die ruimte in gaan vullen is dus een lokale keuze. Samenwerken, participatie en integraal werken zijn pijlers onder de wet en vragen om een andere manier van werken. In bijlage 1 kunt u meer lezen over de Omgevingswet.

Complexe veranderopgave

De invoering van de Omgevingswet is een complexe veranderopgave. Om ons voor te bereiden op de wet, en verschillende partijen hierbij te betrekken, moeten de vier gemeenten diverse stappen nemen die niet alleen te maken hebben met de inhoud van de wet maar ook met de organisatie, werkwijze en samenwerking met onze partners. Dat is nogal wat. Vooral ook omdat de Werkorganisatie BUCH volop in ontwikkeling is. Ten behoeve van het bieden van een fijne leef-, woon- en werkomgeving, zijn in het bedrijfsplan voor de periode tot en met 2021 zes (organisatie) doelen voor de werkorganisatie geformuleerd:

1. Top dienstverlener
2. Van buiten naar binnen werken
3. Goed werkgeverschap
4. Financieel gezond
5. Duurzame bedrijfsvoering
6. Regionaal sterk en betrouwbaar

Zowel binnen de gemeenten als in de Omgevingswet ligt de focus op thema's als ruimte voor initiatieven, het verbeteren van de dienstverlening en meer samenwerking met de samenleving aan de voorkant. De Omgevingswet kan een grote bijdrage leveren aan het vormgeven van deze veranderingen.

Impact en analyse

De wet laat gemeenten grote vrijheid in de manier waarop en de snelheid waarmee ze de invoering van de wet oppakken. Dit ambitiesdocument is bedoeld als leidraad in die verandering. Willen we de wet minimaal adequaat invoeren of willen we maximaal gebruik maken van de ruimte die de wet biedt om anders te werken? Deze keuzes zijn bepalend voor de wijze waarop het implementatietraject in onze gemeenten en organisatie eruit komt te zien. Om tot deze keuzes te komen hebben we een analyse gemaakt van de impact van de Omgevingswet op de vier gemeenten en de werkorganisatie. De uitkomsten van deze impactanalyse zijn terug te lezen in bijlage 2. Uit de analyse blijkt dat:

- de impact groot is, zowel bij het opstellen van instrumenten waarmee gewerkt gaat worden onder de Omgevingswet als voor de betrokkenen en de organisatie die ermee gaat werken;
- de Omgevingswet goed aansluit op de politieke ambities, de organisatiedoelen en reeds ingezette bewegingen, met name op thema's als dienstverlening, participatie en ruimte voor initiatieven;
- we de Omgevingswet als een kans zien om deze bewegingen verder te brengen;
- de druk op de Werkorganisatie BUCH groot is. Dus kies voor een ambitie waarbij we eerst de basis op orde brengen en inzetten op lokale aspecten. Met pilots en experimenten ondervinden we hoe het werken met de Omgevingswet kan bijdragen aan de aanpak van lokale bestaande opgaven. Vervolgens is er meer ruimte voor doorontwikkeling.

In dit document komt u veel nieuwe begrippen tegen die voortkomen uit de Omgevingswet. In bijlage 3 is hiervoor een verklarende woordenlijst opgenomen.

2. Ambitie & invoeringsstrategie

2.1 Ambitie

De komst van de Omgevingswet zien wij als een kans om ingezette bewegingen in de gemeenten Bergen, Uitgeest, Castricum en Heiloo en in de werkorganisatie verder te brengen. Onze **ambitie** voor de invoering van de Omgevingswet luidt als volgt:

“Samen met de inwoners, ondernemers en bezoekers geven we invulling aan een fijne leef-, woon- en werkomgeving. We denken meer vanuit het initiatief en minder vanuit beleid en regelgeving. Dit doen we door de inwoners, de ondernemers en de maatschappelijke opgaven centraal te stellen. Uit deze keuze volgt dat we uitnodigend en faciliterend zijn. Daarbij denken wij mee vanuit de ‘ja, tenzij’ houding en sluiten aan op wat de samenleving van ons vraagt.”

Onze **visie** op de Omgevingswet bestaat uit vier uitgangspunten. Deze uitgangspunten vormen de basis voor al ons handelen en al het beleid dat wij de komende jaren ontwikkelen vanuit de Omgevingswet.

1. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke opgaven staan centraal

Niet de regels en het beleid, maar de inwoners, ondernemers en maatschappelijke opgaven, staan centraal. De BUCH-gemeenten zijn toegankelijk en werken vanuit een ‘ja, tenzij’ houding. De behoefte van de inwoners en ondernemers geeft vorm aan inhoud, gemeentelijke dienstverlening, informatievoorziening en werkprocessen.

2. Vroegtijdige samenwerking

Elke dag werken inwoners, ondernemers en gemeenten samen aan een fijne woon-, werk- en leefomgeving op basis van gelijkwaardigheid. Daarbij zoeken de BUCH-gemeenten de verbinding en samenwerking met de samenleving, ketenpartners en ander bevoegd gezag. De BUCH-gemeenten gaan ruimhartig, actief en innovatief om met burgerparticipatie.

De BUCH-gemeenten ontwikkelen met elkaar en samen met inwoners en ondernemers de omgevingsvisie. Uit de visie blijken de gezamenlijke BUCH ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving en op lokaal niveau kunnen de gemeenten hun eigen accenten aanbrengen en prioriteiten stellen. In gemeente Uitgeest is reeds een ontwerp Omgevingsvisie opgesteld. Een omgevingsvisie is geen statisch document en zal periodiek aangepast en gewijzigd moeten worden aan ontwikkelingen die zich voordoen. Gemeente Uitgeest kan op de onderdelen die voor Uitgeest relevant zijn, aanhaken en deelnemen op dit proces.

3. Ruimte aan initiatieven

Initiatieven en ideeën uit de samenleving bieden wij ruimte om tot ontplooiing te komen. De gemeenten werken niet belemmerend, maar faciliterend. We denken mee en sluiten aan op wat de samenleving van ons vraagt.

We hebben daarbij oog voor alle belangen. Omwonenden en belanghebbenden worden vroegtijdig betrokken bij nieuwe initiatieven. De ruimte die de één krijgt om zijn initiatief te ontplooiën kan voor iemand anders ongewenst zijn of haaks staan op het algemeen belang. Als iets niet kan, geven we vroegtijdig helderheid.

4. Integraal werken en maatwerk

Beleid, besluitvorming en regelgeving over de fysieke leefomgeving stellen de BUCH-gemeenten op met een samenhangende benadering. Dit doen we door de (maatschappelijke) opgaven centraal te stellen en per opgave te bekijken wat nodig is. De basis hiervoor leggen we in de Omgevingsvisie, waarin alle beleidsvelden zijn samengebracht en onze waarden zijn gewaarborgd. Dit stelt ons beter in staat om de fysieke leefomgeving van onze gemeenten als één geheel te beschouwen.

In elke BUCH-gemeenten stellen we een omgevingsplan op waarbij, indien wenselijk, meer flexibiliteit en afwegingsruimte wordt geboden om te komen tot maatwerk oplossingen. Daarbij zoeken we naar de juiste balans tussen beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving. In het ene gebied stel je wel regels en in het andere gebied niet.

2.2 Invoeringsstrategie: met focus op de juiste onderdelen en met lef om te experimenteren

Gemeenten kunnen op hun eigen manier invulling geven aan de invoering van de Omgevingswet. De invoeringsstrategie geeft richting aan de aanpak van de invoering Omgevingswet.

1. Focus op de juiste onderdelen

De opgave lijkt enorm en de tijd beperkt. Vanwege de omvang van deze stelselwijziging kan niet alles tegelijk worden aangepakt. De wet vraagt dit ook niet van ons. Dat geeft ons ruimte voor een zorgvuldige en gefaseerde implementatie. De BUCH-gemeenten gebruiken de Omgevingswet om te veranderen waar dit wettelijk noodzakelijk is en bijdraagt aan de ambitie, de politieke doelen en/of organisatiedoelen.

Het opstellen van een omgevingsvisie en een omgevingsplan is verplicht, maar dient pas voor respectievelijk 2024 en 2029 vastgesteld te zijn. Gemeenten moeten voor de inwerkingtreding van de wet aansluiten op het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO). Na inwerkingtreding van de wet wordt het DSO gefaseerd verder ontwikkeld. Wel zijn gemeenten verplicht om direct vergunningen te verlenen volgens de eisen van de wet. De termijnen voor het verlenen van vergunningen wordt veelal korter. We gaan daarom stapsgewijs te werk. Dat betekent: doen wat we moeten doen om bij inwerkingtreding van de wet inwoners en ondernemers de opbrengst van de wet te laten benutten.

De BUCH-gemeenten kiezen ervoor om te beginnen bij de onderdelen die het meest nodig zijn, waarbij de ambitie met uitgangspunten de basis vormen voor al ons handelen en al het beleid dat wij de komende jaren ontwikkelen vanuit de Omgevingswet. Op die manier maken we de mogelijkheden van de Omgevingswet meteen concreet en merken de inwoners en de ondernemers het snelste resultaat. Op hoofdlijnen ligt onze focus op de volgende onderdelen:

- we beginnen met de omgevingsvisie(s), die vervolgens doorwerkt in programma's en de omgevingsplannen.
- we zorgen dat de basis op orde is voordat de Omgevingswet wordt ingevoerd. De basis wordt gevormd door de koppeling met het DSO en aanpassing van de werkprocessen, waarbij van belang is om deze in te richten vanuit dienstverleningsperspectief richting inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties en andere overheden.

2. Lef om te experimenteren

Een andere manier van (samen)werken leren we alleen door te doen. Door te oefenen, fouten te maken en daarvan te leren. Om de transformatie vorm te geven bieden we ruimte aan experimenten. We vinden het belangrijk om samen met betrokkenen uit te proberen wat wel en wat niet goed werkt in de praktijk. Daarbij kijken we ook wat elders al gebeurt en goed werkt. Op basis van de ervaringen met de experimenten werken wij toe naar goede oplossingen. Voorbeelden hiervan zijn de pilotprojecten Zanderij Noord en Zandzoom Heiloo. We zijn voornemens om een pilot omgevingsplan te starten. Daarmee kunnen we onze omgevingsplan systematiek ontwikkelen, zodat initiatiefnemers na de inwerkingtreding van de Omgevingswet in staat zijn om omgevingsplannen op te (laten) stellen.

- De pilot Zanderij Noord in gemeente Castricum stond in het teken van participatie. Met de pilot hebben we ervaringen opgedaan met gebiedsontwikkeling van onderaf en met het vinden van financiering voor natuurontwikkeling. Hierbij werd veel ruimte geboden voor inbreng van initiatieven vanuit de samenleving: grondeigenaren, omwonenden en lokale maatschappelijke organisaties.
- De gebiedsontwikkeling van Zandzoom in gemeente Heiloo valt onder de experimenten van de Crisis- en Herstelwet (Chw). Het is een proeftuin voor alle betrokkenen om ervaring op te doen met de werkwijze van de Omgevingswet bij gebiedsontwikkeling. Bij Zandzoom Heiloo wordt er aan een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte gewerkt. Dit is de voorloper op het omgevingsplan.

3. Gezamenlijke aanpak vanuit lokale kleur

De gemeenten Bergen, Uitgeest, Castricum en Heiloo werken samen. Dit heeft sinds 1 januari 2017 geresulteerd in de Werkorganisatie BUCH. Vanwege de complexiteit én de grote impact op de organisatie en onze manier van werken, wordt de implementatie van de Omgevingswet ook gezamenlijk opgepakt. Dit komt tot uiting in de gezamenlijke aanpak en programmaorganisatie en de verankering in de organisatie, te weten de gevolgen voor:

- de gemeentelijke dienstverlening,
- de digitalisering en informatievoorziening,
- de werkprocessen en
- de organisatie, bedrijfsvoering en medewerkers (competenties, houding en gedrag).

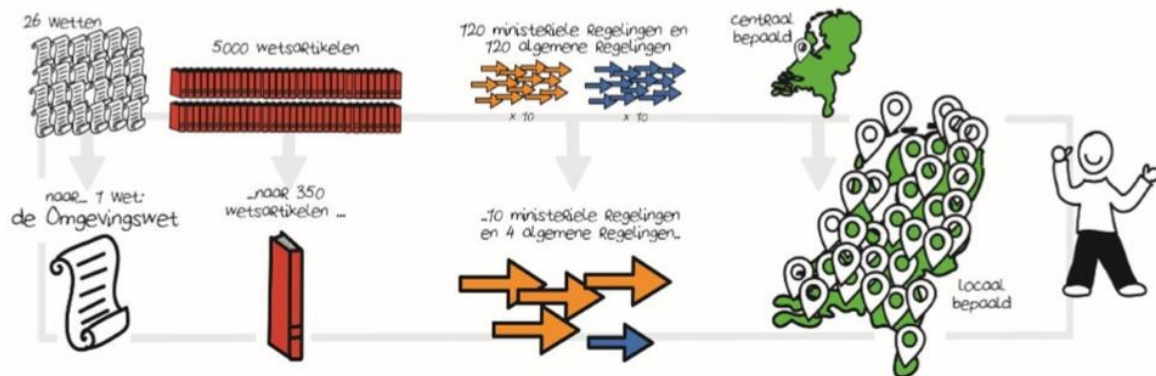
De vier gemeenten vinden het belangrijk om vanuit 'couleur locale' te werken. De Omgevingswet biedt binnen deze samenwerking voldoende ruimte voor lokale kleur. Zoals in het bedrijfsplan voor de Werkorganisatie BUCH is aangegeven, is politiek-bestuurlijke autonomie en beleidsvrijheid per gemeente hét fundament onder een vergaande ambtelijke fusie. Bij de implementatie van de Omgevingswet komt die autonomie en beleidsvrijheid met name tot uiting bij het opstellen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan. De Omgevingswet legt nadrukkelijk de focus op het gebied. De fysieke leefomgeving staat centraal en de verbetering, versterking en ontwikkeling van het gebied bepaalt de inhoud van de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Met de focus op het gebied wordt er nog nadrukkelijker dan tot nu toe ingezet op de ontwikkeling van de reeds aanwezige gebiedskenmerken en de aanwezige kwaliteiten. De benadering vanuit de fysieke leefomgeving heeft tot gevolg dat de gebiedsopgaven, invulling van de bestuurlijke afwegingsruimte en beleidskeuzen per gebied duidelijk kunnen verschillen: tussen de vier gemeenten en binnen de gemeentegrenzen. Daarbij verkennen we de kansen en meerwaarde van samenwerking tussen de gemeenten bij het opstellen van de instrumenten. Dit wordt nader uitgewerkt in het plan van aanpak voor de omgevingsvisie en het plan van aanpak omgevingsplan.

Bijlage 1 Wat is de Omgevingswet?

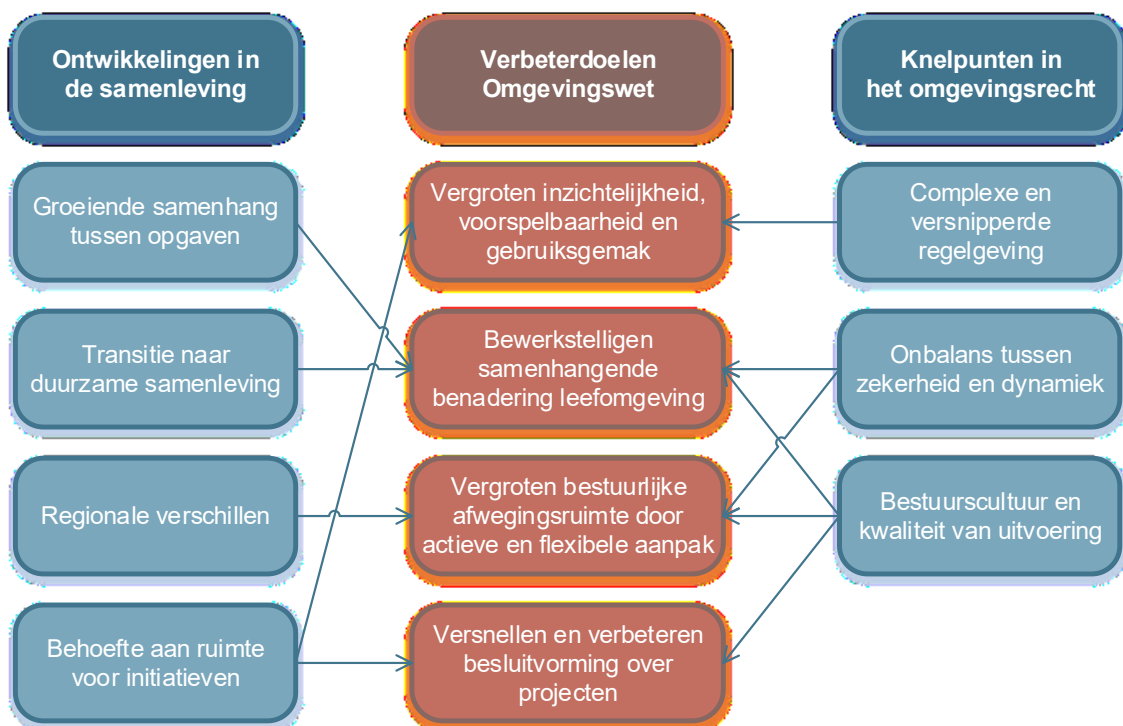
Met de Omgevingswet wordt bestaande wetgeving over de fysieke leefomgeving gebundeld, vereenvoudigd en geïntegreerd in één wet met één samenhangend stelsel. Daarmee komen alle

onderwerpen uit de fysieke leefomgeving bij elkaar. Thema's als ruimte, wonen, milieu, natuur, verkeer en vervoer, erfgoed en water maken daarmee integraal onderdeel uit van visie en beleid. Ook worden er nieuwe aspecten aan toegevoegd: veiligheid en gezondheid.

Waarom een stelselwijziging en een Omgevingswet?

Het huidige omgevingsrecht is complex, versnipperd, onoverzichtelijk en doet weinig recht aan lokale verschillen. Wat ooit begon met de Mijnwet in 1810 telt inmiddels meer dan 40 wetten. Deze spelregels passen niet meer bij de huidige praktijk van ruimtelijke ontwikkeling en de toekomstige opgaven in de leefomgeving. De maatschappij verandert en veel sociale, economische en duurzaamheidsontwikkelingen hebben uiteindelijk invloed op de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. De verandering is reeds ingezet, de wet- en regelgeving is volgend. Zowel binnen onze gemeenten als in de Omgevingswet ligt de focus op thema's als ruimte voor initiatieven van inwoners, het verbeteren van de dienstverlening en meer samenwerking met de samenleving "aan de voorkant". De Omgevingswet biedt kansen om deze veranderingen vorm te geven.

Doelen van de Omgevingswet

De Omgevingswet heeft twee maatschappelijke doelen:

- Een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit bereiken en in stand houden.
- De fysieke leefomgeving doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen om er maatschappelijke behoeften mee te vervullen.

Om dat te bereiken kent de Omgevingswet vier verbeterdoelen die in essentie meer ruimte geven in het omgevingsrecht:

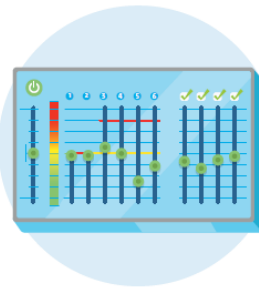
1. Meer inzicht in, voorspelbaarheid van en gebruiksgemak van de regels van het omgevingsrecht.
2. Meer samenhang tussen beleid, besluitvorming en regelgeving over de fysieke leefomgeving.
3. Meer bestuurlijke afwegingsruimte om lokaal maatwerk te kunnen leveren.
4. Snellere en betere besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving.

1 Inzichtelijk omgevingsrecht

2 Leefomgeving centraal

3 Ruimte voor maatwerk

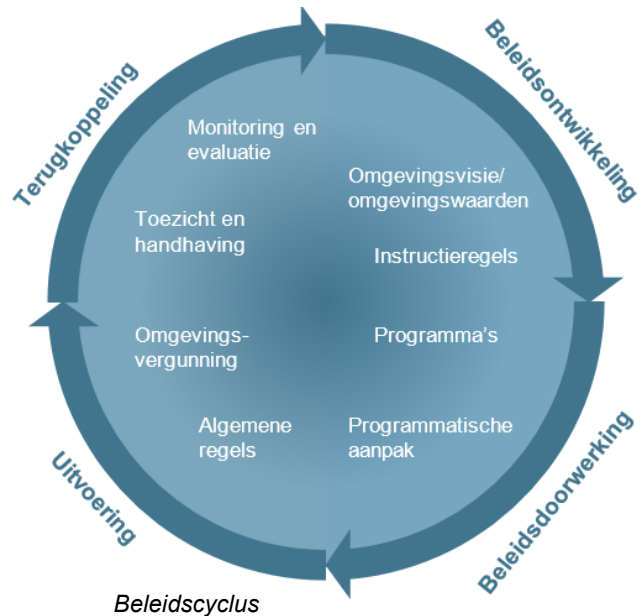
4 Sneller en beter

De verbeterdoelstellingen van de Omgevingswet sluiten nauw aan bij de politieke doelen in het fysieke domein, de organisatiedoelen en volgen op de ontwikkelingen in de maatschappij. De Omgevingswet is integraal en heeft betrekking op het fysieke domein, maar heeft veel raakvlakken met maatschappelijke en economische vraagstukken. Dienstverlening en informatievoorzieningen zijn belangrijke voorwaarden. Het nieuwe stelsel gaat uit van een omwenteling in het denken en doen; van bescherming van de fysieke leefomgeving via een afhoudende benadering van activiteiten, naar een beleidscyclus waar de continue zorg voor de kwaliteit van de fysieke leefomgeving centraal staat en ruimte ontstaat voor initiatieven. De nieuwe benadering gaat uit van vertrouwen, waarbij er snel en doeltreffend kan worden opgetreden als dat nodig is. Het doel van een initiatief in de fysieke leefomgeving moet centraal staan in plaats van de vraag: 'mag dat wel?'.

De Omgevingswet heeft impact op de rol van het bestuur en de verhoudingen tussen de raad en het college. De wet biedt de raad veel ruimte om beslissingen te nemen over een gezonde en veilige leefomgeving. Daarbij is het de bedoeling van de wet dat de raad straks vooraf de kaders vaststelt en de doelstellingen vastlegt. Het zwaartepunt van de rol van de raad ligt dus aan de voorkant van het proces, bij het vaststellen van de waarden. Dit gebeurt in de twee belangrijke instrumenten omgevingsvisie en omgevingsplan. De raad maakt bewuste keuzes over de omgevingskwaliteit in de gemeente. Dit gaat samen met een verandering in houding en de wijze waarop de samenleving betrokken wordt. Een deel van de taken die nu nog bij de raad ligt verschuift naar het college en de samenleving. Aangezien ruimte geven aan initiatieven vanuit de samenleving uitgangspunt van de wet is, zullen het college en de raad moeten nadenken hoe en op welke wijze er kaders en regels worden gesteld. Doordat het besluitvormingsproces naar de voorkant verschuift, vereist dit van het bestuur dat het vertrouwen heeft in de samenleving. En dat het durft los te laten.

Kerninstrumenten

De opbouw van de Omgevingswet heeft een beleidscyclus als uitgangspunt: de continue zorg voor de kwaliteit van de fysieke leefomgeving centraal stellen en ruimte bieden voor ontwikkeling. In de Omgevingswet zijn een beperkt aantal kerninstrumenten opgenomen waarmee we de gewenste kwaliteit van de fysieke leefomgeving binnen de beleidscyclus kunnen bereiken. Voor de gemeente gaat het om de volgende instrumenten.

Instrument	Integratie van	Kenmerken
Omgevingsvisie	Diverse sectorale strategische nota's, waaronder structuurvisie, ruimtelijke deelvisies, natuurbeleidsplan, milieubeleidsplan, verkeer- en vervoersplan, waterplan	<ul style="list-style-type: none"> • Samenhangende, strategische en integrale visie voor de lange termijn • Gebiedsdekkend: maximaal één omgevingsvisie per gemeente • Samenwerking met andere gemeenten is mogelijk • Vaststelling omgevingswaarden: de (meetbare) doelen voor een gebied. • Verplicht • Bevoegdheid raad • Vaststelling uiterlijk 1 januari 2024
Omgevingsprogramma	Uitwerking van het beleid voor de fysieke leefomgeving. Programma's worden ingericht op basis van de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeringsgericht: concrete maatregelen voor bescherming, beheer, gebruik en ontwikkeling van leefomgeving • Sectoraal niveau of gebiedsniveau • Samenwerking met andere gemeenten is mogelijk • Monitoring van omgevingswaarden • Deels verplicht, in ieder geval Actieplan geluid • Bevoegdheid college
Omgevingsplan	Bestemmingsplannen en circa 17 verordeningen (volledig of deels)	<ul style="list-style-type: none"> • Juridisch bindende regels • Gebiedsdekkend: maximaal één omgevingsplan per gemeente • Ruimte om per gebied te differentiëren • Verplicht • Bevoegdheid raad • Vaststelling uiterlijk 1 januari 2029
Omgevingsvergunning	Aanvragen worden getoetst aan het omgevingsplan	<ul style="list-style-type: none"> • Voor alle activiteiten in de fysieke leefomgeving • 8 weken procedure voor bijna alle vergunningen • Bevoegdheid college

Welke wetten gaan er op in de Omgevingswet?

Een groot aantal wetten gaat op in de Omgevingswet. Het is niet zo dat er 26 wetten volledig opgaan in de nieuwe Omgevingswet. Wel zullen een groot aantal wetten deels opgaan in de Omgevingswet. Het zit als volgt in elkaar:

- Wanneer een wet volledig opgaat in de Omgevingswet, wordt die wet ook volledig ingetrokken. Dit gebeurt bijvoorbeeld bij de Wet algemene bepalingen omgevingswet (Wabo). Wetten worden ingetrokken via de invoeringswet Omgevingswet.
- Wetten die grotendeels opgaan in de Omgevingswet, worden niet ingetrokken. Sommige onderdelen, zoals hoofdstukken, komen wel te vervallen. Dit is het geval bij de Waterwet.
- Van sommige wetten gaat een onderdeel op in de Omgevingswet, zoals bij de Mijnbouwwet het geval is.

1. *Wetten die geheel of grotendeels opgaan in de Omgevingswet*

- Belemmeringenwet landsverdediging
- Belemmeringenwet privaatrecht
- Crisis- en herstelwet
- Interimwet stad en Milieubenadering
- Ontgrondingenwet
- Planwet verkeer en vervoer
- Spoedwet wegverbreding
- Tracéwet
- Waterwet
- Wet algemene bepalingen omgevingswet
- Wet ammoniak en veehouderij
- Wet geurhinder en veehouderij
- Wet hygiëne veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden
- Wet inzake de luchtverontreiniging
- Wet ruimtelijke ordening

2. *Wetten die via Aanvullingswet sporen in de Omgevingswet opgaan*

- Wet bodembescherming: wordt ingetrokken bij Aanvullingswet bodem
- Wet geluidhinder (+ hoofdstuk 11 Milieubeheer): wordt ingetrokken bij Aanvullingswet geluid
- Wet natuurbescherming: wordt ingetrokken bij Aanvullingswet natuur
- Onteigeningswet: wordt ingetrokken bij Aanvullingswet grondeigendom
- Wet voorkeursrecht gemeenten: wordt ingetrokken bij Aanvullingswet grondeigendom
- Wet inrichting landelijk gebied: wordt ingetrokken bij Aanvullingswet grondeigendom
- Wet agrarisch grondverkeer: wordt ingetrokken bij Aanvullingswet grondeigendom

3. *Wetten waarvan onderdelen in de Omgevingswet opgaan*

- Elektriciteitswet
- Gaswet
- Mijnbouwwet
- Monumentenwet 1988
- Spoorwegwet (inclusief spoorwegwet 1875)
- Waterstaatwet 1900
- Wet lokaal spoor
- Wet bereikbaarheid en mobiliteit
- Wet luchtvaart
- Wet milieubeheer
- Woningwet

Meer informatie over de Omgevingswet

www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl

www.omgevingswetportaal.nl

Bijlage 2 Resultaten Impactanalyse

In maart 2017 hebben de vier colleges de Startnotitie Onderweg naar de Omgevingswet en de Bestuursopdracht voor de eerste fase vastgesteld.

Het Ambitiedocument Omgevingswet is het resultaat van de voorbereiding in de afgelopen periode. Voor het vormen van deze ambitie is een documentenanalyse uitgevoerd en zijn medewerkers, colleges en gemeenteraden betrokken. Daarmee hebben we de impact van de Omgevingswet op de gemeenten en de werkorganisatie inzichtelijk gemaakt. De impactanalyse is uitgevoerd aan de hand van zes thema's. In deze bijlage zijn per thema de opbrengsten van de impactanalyse beschreven. Uit de analyse blijkt:

- dat de impact groot is, zowel bij het opstellen van instrumenten waarmee gewerkt gaat worden onder de Omgevingswet als voor de betrokkenen en de organisatie die ermee gaat werken;
- de Omgevingswet goed aansluit op de politieke ambities, de organisatiedoelen en reeds ingezette bewegingen, met name op thema's als dienstverlening, participatie en ruimte voor initiatieven;
- dat we de Omgevingswet als een kans zien om deze bewegingen verder te brengen;
- de druk op de werkorganisatie BUCH groot is. Dus kies voor een ambitie waarbij we eerst de basis op orde brengen en inzetten op lokale aspecten.

De thema's

1. Waarde en cultuur
2. Bestuurlijke afwegingsruimte
3. Integraal werken en werkprocessen
4. Dienstverlening
5. In contact en samenspel
6. Digitalisering en informatisering

1. WAARDE EN CULTUUR
Impact
De Omgevingswet heeft grote impact op de onze manier van werken en onze houding en gedrag. De Omgevingswet vraagt om andere competenties en vaardigheden. Er ligt een behoorlijke uitdaging om op alle niveaus aan de slag te gaan met de benodigde cultuurverandering. Immers, als de kaders minder scherp zijn, hoe ga je dan werken vanuit vertrouwen en verantwoordelijkheid? Hoe laat je defensieve regelgeving los en beweeg je naar meer dynamiek en maatwerk?
Ontwikkelrichting
Van een weinig bereikbare, afhoudende gemeente werkend vanuit een 'nee, tenzij' houding naar een bereikbare, toegankelijke gemeente die werkt vanuit een 'ja, tenzij' houding. Belangrijk onderdeel van de Omgevingswet is de bereidheid om hier het gesprek over te voeren. De organisatie moet hier ruimte en vertrouwen voor krijgen.
Onze opgave
Om een toegankelijke gemeente te worden die werkt vanuit een 'ja, tenzij' houding is ruimte en vertrouwen geven aan de werkorganisatie een belangrijke voorwaarde. De werkorganisatie moet in staat zijn om vanuit deze grondhouding de vier colleges en gemeenteraden te adviseren en de samenleving eensluidend bij te staan.

2. BESTUURLIJKE AFWEGINGSRUIMTE

Impact

Onder de Omgevingswet ontstaat voor overheden meer ruimte om eigen afwegingen te maken over activiteiten in de leefomgeving. Wat een wenselijke kwaliteit is, varieert per gebied. Gemeenten hebben meer mogelijkheden om zelf te bepalen welke kwaliteit zij aanvaardbaar of wenselijk vinden, en welke regels ze met het oog daarop willen stellen. Ze kunnen bijvoorbeeld vaker binnen een bandbreedte soepeler of strengere normen hanteren.

Centraal staat de vraag welke afwegingsruimte er op welk niveau ligt. Het herziene stelsel zorgt ervoor dat de raad op een abstracter niveau meer voorin het proces betrokken wordt, en dat bij de uitvoering in programma's slechts een informatieplicht ligt bij het college. De raad wordt gevraagd specifieke keuzes te maken in welke waardes beschermd moeten worden en waar juist vrijheid geboden wordt.

Ontwikkelrichting

Van bestemmingsplannen die achteraf getoetst worden aan de geldende kaders naar een flexibel omgevingsplan met veel afwegingsruimte om te komen tot maatwerk oplossingen. De flexibiliteit zit ook in het proces vanuit de gemeente, niet alleen in plannen en regels.

Onze opgave

De opgave voor dit thema is nog niet vast te stellen. Wel is er de ambitie om, waar mogelijk, meer flexibiliteit in de verschillende instrumenten (omgevingsvisie, programma's en omgevingsplan) toe te staan. De opgave wordt duidelijk bij de uitwerking van de instrumenten.

3. INTEGRAAL WERKEN EN WERKPROCESSEN

Impact

De Omgevingswet stelt hoge eisen aan de manier waarop organisaties in ketens samenwerken en integraal werken. Dat begint al bij de wijze waarop de interactie met de samenleving wordt ingevuld: meer oplossingsgericht vanuit dienstverlening en minder toetsend vanuit het bevoegd gezag. Werkprocessen moeten als gevolg van de Omgevingswet aangepast worden, vooral in de ketensamenwerking en door de digitalisering.

Ontwikkelrichting

Van vooral werken vanuit de eigen discipline en een verkokerde organisatie naar gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het eindresultaat. Gebieds- en themagericht werken stimuleert integraal werken binnen de organisatie.

Onze opgave

De wens om integrale producten en advies te leveren, gaat veel vragen vanuit de organisatie én richting de buitenwereld. De organisatie is nu sectoraal ingericht en moet vanaf het begin de opgave gezamenlijk oppakken. Integraal werken vraagt om een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gehele organisatie.

4. DIENSTVERLENING

Impact

Het loket van de gemeente wordt steeds meer ingericht als medium waarbij de zelfredzaamheid van de gebruiker centraal staat. Gemeenten zijn zich steeds meer bewust van het belang van klantgericht werken en hebben daar hun dienstverlening op aangepast. Omdat de Omgevingswet een veelheid aan verschillende regelingen combineert gaat dit ook over de wijze waarop dit wordt uitgelegd aan de 'klant' en de wijze waarop ambtenaren hun werk kunnen uitvoeren. Het vraagt om een andere instelling, een andere blik naar buiten. De Omgevingswet vraagt de overheid mee te denken in plaats van te toetsen. Het 'ja, tenzij', in plaats van 'nee, tenzij' principe, waardoor een andere houding en ander gedrag gewenst is.

Ontwikkelrichting

Van toetsend vanuit een afwachende houding naar meer samenwerken, faciliteren en aansluiten op de vraag van de samenleving. De ideale situatie is dat er veel meer gedacht wordt vanuit het initiatief en minder vanuit beleid en regelgeving.

Onze opgave

De dienstverlening is niet op alle vlakken voldoende gebleven sinds het ontstaan van de werkorganisatie BUCH. De organisatie heeft wel de ambitie om top dienstverlener te worden. De Omgevingswet kan als hefboom fungeren om de dienstverlening te verbeteren.

5. IN CONTACT EN SAMENSPEL

Impact

Participatie is een belangrijke pijler onder de Omgevingswet. De wet schrijft niet voor HOE participatie moet plaatsvinden, ieder proces is immers anders. Dit maakt dat participatie altijd maatwerk is. De initiatiefnemer van een plan moet wel aantonen dat belanghebbenden zijn betrokken en dat er draagvlak is gecreëerd. Vroegtijdig samenwerken met initiatiefnemers uit de samenleving vergroot de kwaliteit van oplossingen en zorgt ervoor dat verschillende belangen, kennis en creativiteit op tafel komt. De dialoog met de omgeving werkt verrijkend, ook voor de persoonlijke ontwikkeling van medewerkers.

Ontwikkelrichting

Van invulling per project en gericht op het toetsen van al uitgewerkte plannen naar een eenduidige visie vanuit de gemeente op participatie, doen wat nodig is en uitgaan van vertrouwen en gelijkwaardigheid. De verdere invulling van participatie geven we vorm vanuit opgave- /gebieds-/themagericht werken.

Onze opgave

De samenleving wordt steeds mondiger en communicatievormen steeds transparanter. Deze trends zorgen ervoor dat inwoners van de BUCH-gemeenten willen meedoen, meebeslissen en eigenaar willen zijn van hun eigen toekomst. Hoe hiermee moet worden omgegaan vindt zijn weerslag in dit thema. Denk hierbij aan de manieren waarop de gemeente met haar inwoners en ondernemers communiceert en op welke wijze belanghebbenden inspraak krijgen in belangrijke beslissingen. De Omgevingswet vraagt om zorgvuldige participatie bij het vormgeven van de instrumenten of de uitwerking van initiatieven vanuit de samenleving. De opgave voor de organisatie is om als gemeente naar een eenduidige visie over participatie toe te werken. Hoe willen wij invulling geven aan participatie bij de verschillende projecten, initiatieven en de uitwerking van de instrumenten?

6. DIGITALISERING EN INFORMATISERING

Impact

Bij de Omgevingswet hoort een goede digitale ondersteuning. De digitalisering en het gebruik van open data is een belangrijk speerpunt van de Omgevingswet. Vanuit het landelijke programma rond de invoering van de Omgevingswet wordt hard gewerkt aan een nieuw digitaal stelsel. Het streefbeeld van het digitale stelsel, is dat na de inwerkingtreding van de Omgevingswet alle informatie over de fysieke leefomgeving met een klik op de kaart voor handen is. Alle openbare informatie die de gemeente heeft over de fysieke leefomgeving wordt dan toegankelijk via het digitale stelsel. Het gaat daarbij om informatie over besluiten met rechtsgevolgen, zoals vergunningen of een omgevingsplan. Deze informatie moet kwalitatief op orde zijn en slim op de vraag toegespitst, zodat de gebruiker minder onderzoek hoeft uit te voeren. Het gaat om meer dan alleen de implementatie van een nieuw softwarepakket. Via dit loket kunnen initiatiefnemers, overheden en belanghebbenden snel zien wat kan en mag in de fysieke leefomgeving. Het nieuwe Omgevingsloket is klaar voor gebruik bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet en biedt tenminste dezelfde dienstverlening als de huidige digitale voorzieningen Omgevingsloket online, Activiteitenbesluit Internet Module en ruimtelijkeplannen.nl. Daarna wordt in fasen verder gewerkt aan het nieuwe Omgevingsloket.

Ontwikkelrichting

Van versnipperde informatie, vanuit verschillende bronnen naar 1 databron met visueel aantrekkelijke en makkelijk toegankelijke informatie. Het digitaal stelsel wordt gezien als belangrijke ondersteuning in participatietrajecten (gelijkwaardige informatiepositie voor alle belanghebbenden).

Onze opgave

De landelijke ambitie om te werken vanuit één databron met visueel aantrekkelijke en makkelijk toegankelijke informatie ligt nog ver weg. De organisatie ligt achter bij het realiseren van deze doelstelling. Een grote opgave voor de organisatie om binnen korte tijd de achterstand weg te werken en de basis op orde te krijgen.

Bijlage 3

Verklarende woordenlijst¹

Woord/ Afkorting	Toelichting
Bestuurlijke afwegingsruimte	Onder de Omgevingswet ontstaat voor overheden meer ruimte om eigen afwegingen te maken over activiteiten in de leefomgeving. Wat een wenselijke kwaliteit is, varieert per gebied. De maatschappelijke opgave varieert (krimp of groei, landelijk of stedelijk gebied, etc.). Met uniforme regels kan die opgave niet worden aangepakt. Daarom wordt de afwegingsruimte voor lokale overheden vergroot. Gemeenten en provincies hebben meer mogelijkheden om zelf te bepalen welke kwaliteit zij aanvaardbaar of wenselijk vinden, en welke regels ze met het oog daarop willen stellen. Ze kunnen bijvoorbeeld vaker binnen een bandbreedte soepeler of strengere normen hanteren. Die mogelijkheden komen er binnen de algemene regels die gelden voor inwoners en bedrijven en binnen de instructieregels voor overheden.
Bruidsschat	Het Rijk zorgt ervoor dat de ongeveer 600 rijksregels die onder de Omgevingswet komen te vervallen, automatisch deel uitmaken van het omgevingsplan. Deze regels worden ook wel de bruidsschat genoemd. Het gaat om onderwerpen als horeca en lozingen van huishoudens. De gemeenten hebben de keuze om die onderwerpen wel of niet te regelen. Gemeenten krijgen door de bruidsschat te tijd om zelf een afweging te maken over deze onderwerpen.
Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO)	Digitalisering is een belangrijk onderdeel in het werken met de Omgevingswet. Het DSO moet het omgevingsrecht versimpelen voor inwoners, ondernemers en overheden door onderlinge interactie en informatievoorziening te verbeteren. Met één klik op de kaart zullen alle regels voor de fysieke leefomgeving worden getoond.
Fysieke leefomgeving	In de Omgevingswet staat het begrip fysieke leefomgeving centraal en vervangt het begrip 'goede ruimtelijke ordening'. Hieronder vallen in ieder geval: <ul style="list-style-type: none">• bouwwerken,• infrastructuur,• watersystemen,• water,• bodem,• lucht,• landschappen,• natuur,• cultureel erfgoed,• werelderfgoed.
Ketenpartners	De ketenpartners bestaan uit de gemeenten, provincie, waterschap en de omgevingsdiensten (RUD NHN, OD IJmond, Veiligheidsregio en de GGD).
Omgevingskwaliteit	Een goede omgevingskwaliteit is een maatschappelijke doelstelling van de Omgevingswet en komt in de plaats van het begrip 'een goede ruimtelijke ordening'. Het is aan zowel de overheid als de inwoners om het begrip te vertalen naar de praktijk.
Omgevingsplan	De gemeenteraad stelt het omgevingsplan vast. Het digitale omgevingsplan is de opvolger van de huidige bestemmingsplannen en circa 17 verordeningen. Het heeft een breder bereik omdat er in plaats van een goede ruimtelijke ordening, een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit wordt nagestreefd.
Omgevingsvisie	De gemeenteraad stelt de omgevingsvisie vast. De omgevingsvisie omvat de integrale visie en het integrale beleid voor alle aspecten van de fysieke leefomgeving voor de lange termijn.

Omgevingswaarden	De gemeenteraad kan omgevingswaarden in de omgevingsvisie vastleggen om de kwaliteit van de gemeente te verbeteren. Aan omgevingswaarden worden programma's, financiële middelen en een monitoringsplicht gekoppeld. Bijvoorbeeld: in de omgevingsvisie een omgevingswaarde voor geluid vaststellen.
Participatie	De participatie aan de voorkant bij het opstellen van beleid en regels voor de fysieke leefomgeving en bij het verlenen van omgevingsvergunningen is wettelijk verplicht. De manier waarop de vroegtijdige participatie vorm wordt gegeven is niet wettelijk geregeld. De vroegtijdige participatie is vorm te geven door gemeenten, maar juist ook door initiatiefnemers.
Programma	Eén van de nieuwe kerninstrumenten. De Omgevingswet kent 3 vormen van programma's; het verplichte programma, het onverplichte programma en de programmatische aanpak. Het bevoegd gezag daarvoor blijft hetzelfde t.o.v. de huidige wetgeving; het college. Alleen voor de programmatische aanpak is een uitzondering mogelijk; in het omgevingsplan kan worden bepaald welk bestuursorgaan bevoegd is voor de vaststelling.
Programmatische aanpak	De programmatische aanpak wordt regelmatig ingezet bij grensoverschrijdende problemen, zoals programmatische aanpak stikstof of luchtkwaliteit. Wanneer een nieuwe ontwikkeling maatschappelijk gewenst is in een gebied dat onder (milieu)druk staat, kan deze d.m.v. een programmatische aanpak eventueel mogelijk worden gemaakt. Daarmee is het mogelijk om een activiteit te realiseren al voordat compenserende maatregelen de nadelige activiteiten compenseren. Deze mogelijkheid blijft bestaan in de Omgevingswet en vormt daarin één van de drie vormen van programma's.

¹ Deze lijst is geïnspireerd en deels gebaseerd op het "Omgevingswet woordenboek" van de Klankbordgroep Omgevingswet van gemeente Zaanstad.